

Mahmud Traljić

Prof. MEHMED ef. MUJEZINOVIC

Na prvih nekoliko pripremnih sastanaka u vezi održavanja simpozijuma o ulozi vakufa u vjerskom, prosvjetnom i kulturnom životu muslimana kao i 450-godišnjici institucija Gazi Husrev-begova vakufa prisustvovao je i Hadži Mehmed ef. Mujezinović, živo sudjelovao u razgovorima i najavio i svoj referat: *Pokloni Gazi Husrev-begovu vakufu i njegovim institucijama*. Međutim nije mu bilo suđeno dočekati održavanje simpozijuma. Umro je, iznenada, 14. maja 1981. godine. Tako i njegov referat nije održan.

Hadži Mehmed ef. je rođen u Sarajevu 29. VII 1913. godine. Poslije mekteba i osnovne škole upisao se u Gazi Husrev-begovu medresu, koju je završio 1935. godine. Potom se upisao na Višu islamsku šeriatsko-teološku školu na kojoj je diplomirao 1939. godine. Kao profesor- kateheta služio je do 1945. godine na sarajevskim srednjim školama, a od te godine do polovine 1949. prvo na ženskoj, a poslije i muškoj Gazi Husrev-begovoj medresi u svojstvu muderisa. Tada se zaposlio u tadašnjoj Državnoj štampariji kao korektor. Ujedno je učio i slagarski zanat. Na nagovor profesora Hamdije Kreševljakovića prelazi 1951. godine u Zavod za zaštitu spomenika kulture i prirodnih rijetkosti Bosne i Hercegovine, gdje ostaje do odlaska u mirovinu 1. I 1980. godine. Kroz svo to vrijeme vršio je i imamsku i hatibsku dužnost, najduže (preko 35 godina) u Vekil-Harč ili Hadžijskoj džamiji.

Ni poslije završenog naukovanja u školi Mehmed ef. nije prestao proširivati i usavršavati svoje obrazovanje. Mnogo je čitao, a uz to i pohađao tzv. »privatne dersove«, što su ih svojevremeno u Sarajevu održavali Muhamed ef. Tufo, Ahmed ef. Burek, hadži Mehmed ef. Handžić, Kasim ef. Dobrača, hadži Mujaga Merhemić. Tim putem je, između ostalog, usavršio i svoje poznavanje sva tri orijentalna jezika, arapskog, turskog i perzijskog, što mu je kasnije u službi veoma koristilo.

Kao referent za orijentalnu, odnosno islamsku, epigrafiku u Zavodu za zaštitu spomenika kulture BiH, Mehmed ef. je sakupio veliki i izvanredan materijal. U tu svrhu proputovao je Bosnu i Hercegovinu uzduž i poprijeko nekoliko puta. Brojne natpise prepisao je i zabilježio u zadnji momenat, jer usljed nagle urbanizacije, mnogi objekti su otišli u nepovrat, pa tako i natpisi, koji su se na njima nalazili. Sav taj prikupljeni materijal on je sredio, pa ga onda počeo i objavljivati.

Nastali su tako brojni Mujezinovićeви radovi, koje je on štampao u glasilu Zavoda za zaštitu spomenika kulture BiH *Naše starine*, zatim u *Prilozima za orijentalnu filologiju* Orijentalnog instituta u Sarajevu i drugim listovima i edicijama.

Najvažniji i najobimniji rad iz tog područja je bez sumnje *Islamska epigrafika u Bosni i Hercegovini*, u tri knjige, u izdanju Izdavačkog preduzeća »Veselin Masleša«, u seriji Kulturno nasljeđe. Knjiga prva obuhvata grad Sarajevu (1974., str. 558 + 6), knjiga druga istočnu i centralnu Bosnu (1978., str. 515 + 5), a treća knjiga sadrži natpise iz Bosanske Krajine, zapadne Bosne i Hercegovine (1982., str. 474 + 1). Na preko 1500 stranica u sve tri knjige doneseno je blizu 1500 natpisa u cjelini i to u originalu (prepisu) i prevodu, a blizu 1800 natpisa je objavljeno djelimično. Tekst je popraćen i brojnim fotografijama, od kojih su neke i za objekte, kojih više nema, dok neke prikazuju objekat, kakav je bio u prvobitnom obliku. Nekih objekata je davno nestalo, ali je Mujezinović natpis našao u Kronici M. E. Kadića ili na nekom drugom mjestu, pa ga je uvrstio na određenom mjestu i tako ga učinio pristupačnim za širu upotrebu.

Prikupljajući natpise Mujezinović je tragao i za epigrafičarima i kaligrafima. I u tom pogledu imao je velikog uspjeha. I o jednim i o drugim dao je više priloga. Obradio je, tako, epigrafičare Mehmeda Mejliju — Sarajliju, šejh Sejfudina Kemuru, Muhamed Enveri Kadića, hadži Mujaga Merhemića, te kaligrafe Mejliju i Husejn Rakima Islamovića. O svakom od njih dao je poseban rad, dok je u Islamskoj epigrafici dao najvažnije podatke o preko 100 pjesnika-epigrafičara.

Interesirala ga je pisana riječ, nastala ili sačuvana na tlu Bosne i Hercegovine. I o tome je ostavio više objavljenih radova: Nekoliko rukopisa prepisanih u Gazi Husrev-begovoj medresi, Biblioteka Mehmed Razi Velihodžića, šejha i muderisa Husrev-begova Hanikaha, Tri stara orijentalna rukopisa u jugoslavenskim zbirkama prepisana u Iraku, Vakufnama iz 1630. godine o osnivanju biblioteke Mevla Husamudina Bošnjaka u Banjoj Luci. U dva navrata je pisao i o Gazi Husrev-begovoj biblioteci. Bio je počeo prikupljati građu i o muslimanskim bibliotekama u Bosni i Hercegovini osmanskog perioda.

Kao već istaknuti i priznat stručnjak za islamsku epigrafiku, Mujezinović je pozivan i u druge republike i pokrajine radi davanja stručne pomoći. Uvijek se odazivao i pružao tražene savjete i stručnu pomoć. Ali ne samo to. On je skoro svaki put ostavio i pisana traga o mjestima u kojima je boravio i radio. Tako imamo njegovih radova iz Prizrena, Peći, Kačanika, Novog Pazara, Bijelog Polja, Bara i dr. U pismenoj vezi je bio sa znanstvenim radnicima u Turskoj, Egiptu, Iraku, Holadniji, Poljskoj, Mađarskoj. S mnogim od njih izmjenjivao je objavljene radove, kao što je i boravio u nekim od ovih zemalja (Turska, Egipat, Irak) u svrhu istraživanja ili u razmjeni kulturnih radnika između naše i tih zemalja.

Hadži Mehmed ef. je poznat i kao prevodilac s orijentalnih jezika. Prevodio je najviše s turskog. *Medžmu-u* (Ljetopis) Mula Mustafe Bašeskije izdalo mu je Izdavačko preduzeće »Veselin Masleša« u ediciji Kulturno nasljeđe 1968. godine. Prevod je popraćen brojnim bilješ-

kama, koje su samom prevodu podigle vrijednost. S turskog jezika je Mujezinović preveo i dva putopisa na hadždž. Jedan je Hadži Jusufa iz Livna, a drugi Hadži Mustafe iz Skopja. Hadži Jusuf je putovao na hadždž 1615. godine i taj svoj put je opisao. To je ujedno i najstariji, do danas poznati opis puta na hadždž od muslimana u Bosni i Hercegovini, a ujedno je i najstariji poznati bosanski putopis. U drugom putopisu, kojeg je Mujezinović preveo, opisani su konaci od Skopja do Meke i natrag. U rukopisu je ostao prevod jednog djela s arapskog jezika, a čiji je autor Mustafa Sidki ef. Sarajlić, muderis i muftija u Mostaru (umro 1847. god.). Preveo je i objavio i blizu 2000 tariha sa sakralnih, profanih i memorijalnih spomenika. I pored svega navedenog nisu spomenuti svi prevodi iz pera ovog našeg vrijednog kulturnog poslenika.

Još prije dolaska u Zavod za zaštitu spomenika kulture, Mujezinović je objavljivao svoje radove u Glasniku IVZ (kasnije VIS-a), zatim u El-Hidaji, glasilu istoimene organizacije naše ilmije. U Glasniku je objavio ukupno 12 radova, u El-Hidaji 17. I kasnije, pored Naših starina i Priloga za orijentalnu filologiju, surađivao je i u sljedećim listovima i edicijama: Starine Kosova i Metohije, Novopazarski zbornik, Takvim, Preporod, Islamska misao, Zemzem, Odjek, Anali Gazi Husrev-begove biblioteke, zatim u edicijama Stari Bar, Lepota i znamenitosti Bosne i Hercegovine, Sebi-arus i sl. Bio je suradnik i u enciklopedijama Jugoslavenskog leksikografskog zavoda: Enciklopediji Jugoslavije, Općoj enciklopediji i Enciklopediji likovnih umjetnosti. U suradnji sa ing. Džemalom Čelićem napisao je knjigu *Stari mostovi u Bosni i Hercegovini* (Sarajevo, 1969.), a sa dr. Muhamedom Hadžijahićem *Uloga džamije Mehmed-bega Stočanina o formiranju Gornjeg Vakufa*. — Povodom novo izgrađene džamije (Gornji Vakuf, 1971.).

Mujezinović je bio član Redakcionog odbora *Anala Gazi Husrev-begove biblioteke* od kako su oni 1972. godine počeli izlaziti. Ujedno je bio i njihov tehnički urednik do smrti (uredio je knjige I-VI). Bio je i stalan suradnik *Anala*. Objavio je u njima sedam priloga. Bio je dugi niz godina i član Savjeta ove Biblioteke. Inače, bio je na usluzi ovoj ustanovi, kad god je zatrebala kakva informacija ili njegova stručna pomoć.

Iz priložene bibliografije objavljenih radova moći će se bar približno vidjeti, koliki je doprinos Hadži Mehmed efendijin našoj kulturnoj i književnoj historiji i koliki je gubitak njegova smrt za muslimane Bosne i Hercegovine i njihovu kulturnu baštinu. Radovi su u bibliografiji doneseni po listovima, odnosno edicijama, u kojim su radovi objavljeni. Unutar jednog naslova radovi su doneseni kronološkim redom. Monografije su donesene na kraju bibliografije.

Glasnik IVZ (Glasnik VIS-a):

1. Nj. Pr. Reis ul ulema na otvorenju novosagrađenog mekteba u Pećigradu. — VII/1939, br. 11, str. 421-422.
2. Kurban (Udhijje). — IX/1941, br. 1, str. 2-4.
3. Džamija bobovačkog Dizdara Osmanage u Janjićima. Iz istorije naših vakufa. — XVI/1953, br. 5-7, str. 141-143.
4. Merhum šejh Sejfudin Fehmi ef. Kemura kao epigrafičar. —

XXI/1958, br. 3-5, str. 158-167, br. 6-8, str. 285-308.

1. Muhamed Enveri efendi Kadić kao epigrafičar. — XXII/1959, br. 4-6, str. 175-176, XXIII/1960, br. 1-3, str. 12-19, br. 7-9, str. 316-326, br. 10-12, str. 466-481.

2. Sarajevske hadžije druge polovine XVIII vijeka. — XXVII/1964, br. 1-2, str. 42-48, br. 3-4, str. 148-151, br. 5-6, str. 221-228, br. 7-9, str. 333-338.

3. Merhum Abdulah ef. Fočak (Nekrolog). — XXVII/1964, br. 3-4, str. 192-194.

4. Vakufnama iz 1630. godine o osnivanju biblioteke Mevla Husamuddina Bošnjaka u Banjoj Luci. — XL/1977, br. 1, str. 28-39 (u zajednici s Mahmudom Traljićem).

5. Hazreti Mevlana Muhamed Džemaludin Rumi. — XLII/1979, br. 3, str. 245-251.

6. Hadži Jusufovo putovanje na hadž 1615, godine. — XLIV/1981, br. 1, str. 65-70.

7. Mjesto života. Kronogram iz 1129. (1716-1717) godine o obnovi tekije na izvoru Bune u Blagaju. — XLIV/1981, br. 4, str. 428-432.

8. Dva autograma Evlije Čelebije u Foči iz 1074. (1664) godine. — XLIV/1981, br. 4, str. 433-437.

El-Hidaje:

9. Hafiz (Muhamed Šemsudin). — IV/1940-41, br. 7-8, str. 194-201.

10. Jedna utješljiva konstatacija. — IV/1940-41, br. 12, str. 288-289.

11. Post. — V/1941-42, br. 1, str. 1-3.

12. Ko je muttekija? (Vaz). — VI/1942-43, br. 3, str. 54-56.

13. Dva događaja iz života Muhameda a. s. prije poslanstva. — VI/1942-43, br. 6-8, str. 174-176.

14. Borba na Božijem putu. — VI/1942-43, br. 12, str. 333-335.

15. Hazreti Mevlana Muhamed Dželaludin Rumi. — VII/1943-44, br. 1-2, str. 28-35.

16. Govor Božijeg poslanika Muhameda a. s. na Tebuku. — VII/1943-44, br. 4-5, str. 120-121. — Prevod s arapskog.

17. Merhum Sulejman-Hamdi ef. Alimajstorović (Nekrolog). — VII/1943-44, br. 11-12, str. 369-370.

18. Hamdija Mulić: Iz života Muhameda-alejhiselam (Odgojne crtice). — VII/1943-44, br. 6, str. 193. — Prikaz.

19. Hafiz Muhamed Pandža: Hutbe. I knjiga. — VII/1943-44, br. 7-8, str. 247. — Prikaz.

20. »En-ami-šerif (Hamajlija). — VII/1943-44, br. 9-10, str. 312-313. — Prikaz.

21. Stid. — VIII/1944-45, br. 1, str. 12-14.

22. Posljednji književni radovi Hadži Mehmed ef. Handžića. — VIII/1944-45, br. 2-3, str. 95-99.

23. Kurban-bajram. — VIII/1944-45, br. 4-5, str. 130-132.

24. Takvim za godinu 1945. (Hidžretsku godinu 1364-65.). — VIII/1944-45, br. 7-8, str. 288. — Kratak osvrt.

25. Omladina i vjerski život. — VIII/1944-45, br. 6, str. 229-231.

Prilozi za orijentalnu filologiju:

30. Turski natpisi u Sarajevu iz XVI vijeka. — II/1951, str. 95-114.
31. Turski natpisi XVI vijeka iz nekoliko mjesta Bosne i Hercegovine. — III-IV/1952-53, str. 455-484.
32. Turski natpisi iz XVI vijeka u Bosni i Hercegovini. — VIII-IX/1958-59, str. 181-191.
33. Turski natpisi iz XVII vijeka u nekoliko mjesta Bosne i Hercegovine. — XII-XIII/1962-63, str. 175-208.
34. Natpisi na nadgrobnim spomenicima Suzi-Čelebije i Neharija u Prizrenu. — XII-XIII/1962-63, str. 265-268.
35. Turski natpisi u Travniku i njegovoj okolini. — XIV-XV/1964-65, str. 141-187; XVI-XVII/1966-67, str. 213-306.
36. Kronogram na novopazarskoj banji. — XX-XXI/1970-71, str. 437-440.

Naše starine:

37. Obnova natpisa na Sokolovićevu mostu u Višegradu. — I/1953, str. 183-188.
38. Džamija u Ustikolini. — II/1954, str. 137-144 (u zajednici sa Evangelosom Dimitrijevićem).
39. Nekoliko nevjerodostojnih turskih natpisa u Sarajevu. — II/1954, str. 217-220.
40. Sumer, A Journal of Archeology in Iraq, vol. IX, No 1, Baghdad 1953, 4° str. 113-189 strana arapskog teksta. — II/1954, str. 278-279 (u zajednici sa Dragom Vidovićem).
41. Musafirhana i tekija Isa-bega Ishakovića u Sarajevu. — III/1956, str. 245-252.
42. Epigrafika i kaligrafija pjesnika Mehmeda Mejlije. — IV/1957, str. 131-168.
43. Autogram Evlije Čelebije u trijemu džamije Aladže u Foči. — IV/1957, str. 291-293.
44. Posjeta članova Udruženja istoričara Bosne i Hercegovine prijateljskoj Turskoj. — IV/1957, str. 318-319.
45. Kaligrafski zapisi u Sinanovoj tekiji u Sarajevu i njihova konzervacija. — V/1958, str. 95-104.
46. Izložba islamskih rukopisa u Beogradu. — V/1958, str. 152.
47. Konzervacija Hadži Sinanove tekije u Sarajevu. — VI/1959, str. 161-166 (u zajednici sa Matom Biškom).
48. Konzervacija nadgrobnog spomenika Ferhada, sina Skenderova u Tešnju. — VI/1959, str. 247-250.
49. Stari Alifakovac u Sarajevu. — VIII/1962, str. 119-138.
50. Groblja nad Kovačima u Sarajevu i pitanje njihova uređenja. — IX/1964, str. 123-132.
51. Katalog arapskih, turskih i perzijskih rukopisa Gazi Husrevbegove biblioteke u Sarajevu. — X/1965, str. 261. — Prikaz.
52. Bibliografija štampanih radova u Našim starinama« I-X po autorima. — X/1965, str. 267-274.
53. Bibliografija radova štampanih u »Našim starinama« I—X po materiji. — X/1965, str. 275-283.

26. Ferhadija džamija u Sarajevu — U povodu konzervatorskih radova na objektu izvršenih u 1964-1965. godini. — XI/1967, str. 59-66 (u zajednici sa Smailom Tihićem).

Starine Kosova i Metohije:

27. Kolekcija orijentalnih rukopisa biblioteke Mehmed-pašine dža-
mije u Prizrenu. — II-III/1963, str. 197-203 + 4 lista faksimila.

28. Natpis na Sinan-pašinoj džamiji u Kačaniku iz 1003.
(1594-1959. godine). — IV-V/1971, str. 323-326 + 1 list faksimila.

29. Natpisi na nadgrobnim spomenicima Halil-bega iz 1545. i def-
terdara Hadži Muhamed efendije iz 1623. godine u Peći. — IV-V/1971, str.
327-330 + 3 lista faksimila.

Anali Gazi Husrev-begove biblioteke:

30. Diplome kaligrafa Islamovića u Gazi Husrev-begovoj biblioteci. —
Knjiga I, 1972, str. 91-94 + 3 lista faksimila.

31. Neobjavljeni natpisi sa Gazi Husrev-begovih građevina u Sarajevu.
— Knjiga II-III, 1974, str. 185-191.

32. Nekoliko rukopisa prepisanih u Gazi Husrev-begovoj medresi u
Sarajevu. — IV 1976, str. 21-32.

33. Biblioteka Mehmed-Razi Velihodžića, šejha i muderisa Husre-
begova Hanikaha u Sarajevu. — Knjiga V-VI, 1978, str. 65-82.

34. Tri stara orijentalna rukopisa u jugoslavenskim zbirkama
prepisana u Iraku. — Knjiga V-VI, 1978, str. 205-215.

35. Nekoliko kronograma i zapisa na objektima Gazi
Husrev-begova vakufa u Sarajevu. — Knjiga VII-VIII, 1982, str. 41-55.

36. Povodom izlaska iz štampe II sveska Kataloga rukopisa Gazi
Husrev-begove biblioteke. — Knjiga VII-VIII, 1982, str. 287-289.

Takvim:

37. Pronađen zagubljeni nišan Mula Mestvice. — 1970, str. 149-154.

66. Natpis na nišanu hafiz Saliha Gaševića. — 1973, str. 134-141.

67. Dva autograma Evlije Čelebije u Foči iz 1074. (1664) godine. —
1976, str. 226-231.

68. Mjesto života — Kronogram iz 1129. (1716-1717) godine o obnovi
tekije na izvoru Bune u Blagaju. — 1979, str. 235-241.

Preporod:

69. O islamskoj umjetnosti kod nas. — III/1972, br. 34, str. 10

70. Prepisivanje Kur'ana. — IV/1973, br. 3, str. 10.

71. Nekoliko kronograma Muhamed Fadil-paše Šerifovića. —
VII/1976, br. 3, str. 6.

Bakije — Almanah:

72. Sačuvani natpisi na nišanima Sarajlija poginulih 19. VIII 1878.
godine. — 1972, str. 92-95.

73. Muhamed efendi Enverija Kadić. — 1972, str. 123 128.

Islamska misao:

74. Hadži Mustafa Skopljak: Od Skoplja do Bejtullaha. S turskog
preveo Mehmed Mujezinović. — II/1980, br. 24, str. 24-40.

75. Natpis na Šarenoj — Pašinoj džamiji u Tetovu. — III/1981, br. 30,
str. 44-47.

76. Dužnosti prema djeci. — Islamski obiteljski život. Sarajevo. 1942, str. 41-51. — Nepotpisan (u zajednici sa Kasimom Dobračom).

77. Muslimanske nekropole na Kovačima i Alifakovcu u Sarajevu. — Bulletin Zavoda za likovne umjetnosti JAZU u Zagrebu. III, 1964. (u zajednici sa dr. Samilom Tihićem).

78. Hadži Jusuf Livnjak: Putopis sa hadža 1615. godine. Preveo s turskog Mehmed Mujezinović. — Život. XXIII, knjiga XLV, br. 4, april 1974. str. 439-477.

79. Hadži Mujaga Merhemčić — Hajri kao mesnevihan i epigrafičar. — Šebi-arus. Povodom 700 godišnjice smrti Mevlana Dželaludina Rurnije (17. XII 1273. — 17. XII 1973.). Sarajevo. 1974, strana 20-30.

80. Islamski epigrafski spomenici Novog Pazara. — Novopazarski zbornik. I, 1977, str. 137-155.

81. Islamski rukopisi u Bosni i Hercegovini i njihovo ukrašavanje. — Zemzem. XIV/1981, br. 1, str. 11-15.

82. Zajedničko blago. Bogata riznica Gazi Husrev-begove biblioteke. — Odjek. XXXIV/1981, br. 10 (15-31. maj), str. 9.

POSEBNO JE ŠTAMPANO:

1. Mula Mustafa Ševki Bašeskija: Ljetopis 1746-1804. Prevod s turskog, uvod i komentar Mehmed Mujezinović. Sarajevo. »Veselin Masleša«. 1968. Strana 490+2. Biblioteka Kulturno nasljeđe.

2. Gazi Husrev-begova biblioteka. Sarajevo. Društvo konzervatora Bosne i Hercegovine. 1968. Strana 12 (nepaginiranih).

3. Stari mostovi u Bosni i Hercegovini. Sarajevo. »Veselin Masleša«. 1969. Strana 290. U zajednici sa Džemalom Čelićem. Biblioteka Kulturno nasljeđe.

4. Uloga džamije Mehmed-bega Stočanina u formiranju Gornjeg Vakufa. — Povodom nove izgradnje džamije. Gornji Vakuf. Odbor Islamske zajednice. 1971. Strana 48. U zajednici sa Muhamedom Hadžijahićem.

5. Islamska epigrafika u Bosni i Hercegovini. Knjiga I-III. Sarajevo. »Veselin Masleša«. Biblioteka Kulturno nasljeđe.

Knjiga I: Sarajevo. 1974. Strana 558 + 6 + 1 prilog.

„ II: Istočna i Centralna Bosna. 1977. Strana 515.

„ III: Bosanska krajina, zapadna Bosna i Hercegovina. 1981. Strana 474+2.

6. Hadži Jusuf Livnjak: Odazivam Ti se, Bože... — Putopis sa hadždža 1615. godine. Prevod s turskog Mehmed Mujezinović. Sarajevo, Starješinstvo Islamske zajednice za Bosnu i Hercegovinu, Hrvatsku i Sloveniju. 1981. Strana 86.

7. Gazi Husrev-begova biblioteka. Sarajevo. 1982. Strana 40. U zajednici s Mahmudom Traljićem.

Rad je objavljen i na arapskom i engleskom jeziku.